

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЗА ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ: ГІМНАЗІЙНА ПРАКТИКА І ПЕРСПЕКТИВИ

Савченко Михайло Пилипович,

заступник директор з навчально-методичної роботи,
заслужений вчитель України;

Виклюк Світлана Григорівна,

вчитель-методист початкових класів,
відмінник освіти України;

Масловська Людмила Григорівна,

вчитель-методист української мови та літератури,
відмінник освіти України;

Новицька Ніна Іванівна,

вчитель-методист правознавства, практичний психолог-методист,
відмінник освіти України;

Подгорний Геннадій Вікторович,

вчитель-методист перської мови
колектив авторів Київської гімназії східних мов № 1

Вступ. Сьогодні, в умовах воєнного стану в Україні, коли сім'ї учнів змушені були знайти прихисток у країнах Європи, наші вчителі, аби забезпечити освітній процес дистанційно, послуговуються широким спектром педагогічних технологій, застосовують найрізноманітніші організаційні форми, методи, а також використовують усі доступні засоби навчання. Щоденно перебуваємо на зв'язку з батьками й учнями, які влаштовані на навчання за кордоном, вивчаючи в такий спосіб освітній досвід багатьох країн. Проводимо онлайн-навчання за розкладами дистанційних уроків для тих наших гімназистів, чії сім'ї перебувають в Україні.

Мета роботи – акцентувати на особливостях реалізації дистанційного навчання для якісної освіти у Київській гімназії східних мов № 1.

Матеріали і методи. У процесі дослідження використано методи спостереження й аналізу української та зарубіжної педагогічної практики, застосовано джерелознавчий, статистичний та моніторинговий методи, а також – методи зіставлення, систематизації та узагальнення.

Результати й обговорення. В українському суспільстві відбуваються значні зрушення в гуманітарній сфері. Стратегічно важливим є оновлення передусім філософії освіти. Особливого значення набуває розвиток гуманістичних орієнтирів освіти після вторгнення російських військ в Україну. Наразі переосмислюються конкретні завдання, які постали перед українською освітою [13]. Здійснюються пошуки нових підходів з метою орієнтації юних громадян України на демократичні, моральні, громадянські, етнонаціональні, європейські цінності, полікультурні компетентності особистості, особисту відповідальність за стан справ в Україні, у своєму населеному пункті, у місцевій громаді, у соціально культурному просторі закладу освіти. У цьому масштабному процесі актуальним є розроблення нових підходів до формування структур соціальних зв'язків, цінностей, комунікативних взаємодій і т.ін.

Сьогодні онлайн-платформи МОН України [4] дають змогу користувачам безкоштовно і швидко під'єднуватися і використовувати ресурси для своїх освітніх потреб. З іншого боку, зараз важливо формувати новий зміст освіти, що адекватно відображатиме поступ країни та вияскравлюватиме процеси розбудови української державності і становлення України як суб'єкта європейського і світового співтовариства.

Актуалізується необхідність пришвидшеної глибинної модернізації не лише української, а й світової освітології й педагогічної практики [1]. Модернізація змісту освіти має відбуватись з огляду на формування в учнів почуття патріотизму, гідності, свободи, громадянськості, державницької ідеології, гуманності, співчуття, розуміння толерантності, совісті, честі, любові, дружби як ціннісних орієнтацій особистості, що мають бути втіленими в життя, в норми усвідомленої дії [12]. Водночас мають відбутися зміни в сучасній комунікативній парадигмі, що детермінується системними змінами в освіті, інтеграція якої у світовий культурно-освітній простір передбачає розроблення нових підходів до організації загальної середньої освіти, зокрема навчання іноземних мов. Процеси глобалізації якісно змінюють комунікативну

парадигму, за якої формуються основні особистісні якості та цінності орієнтації людини, полікультурні компетентності особистості [10].

Мова, її зв'язок з культурою і моральністю сприяє компетентній підготовці здобувачів освіти як майбутніх працівників у різних сферах діяльності, адже саме творче використання засобів мовлення повною мірою виявляє професійні обдарування особистості, сприяє її самотворенню та самовираженню [3; 7].

Актуалізується розвиток культурно-мовних, морально-громадянських цінностей учнів – юних громадян-патріотів України. Гуманістична моральність є підвалиною і гарантом громадянського миру і злагоди в суспільстві. Нова Українська школа, яка проголошує збереження цінностей дитинства, необхідність гуманізації навчання, особистісного підходу, розвитку здібностей здобувачів освіти, створення сучасного освітнього середовища, передбачає забезпечення психологічного комфорту і сприяння вияву творчості учнів. Розвиток громадянської культури високоморальної особистості підкріплюється активною участю здобувачів освіти в освітніх проєктах, що реалізуються мультимедійними засобами у рамках дистанційного навчання.

Дистанційне навчання – це технологія, яка базується на принципах відкритого навчання, що використовує комп'ютерні навчальні програми різного призначення, сучасні телекомунікації з метою доставки навчального матеріалу та спілкування, вмотивованого виконання певного виду завдань, лабораторних (практичних) робіт, комп'ютерних проєктів, надання учням можливості вибору середовища (медіа-онлайнові, телевізійні, відео), працювати з ресурсами електронних бібліотек тощо. Технології дистанційного навчання складаються з педагогічних та інформаційних технологій дистанційного навчання.

Педагогічні технології дистанційного навчання – це технології опосередкованого активного спілкування вчителів з учнями з використанням телекомунікаційного зв'язку та методології індивідуальної, диференційованої, комплексної роботи учнів із структурованим, запропонованим фрагментарним навчальним матеріалом, представленим в електронному вигляді. Індивідуальні

технології дистанційного навчання – це технології створення (розроблення), передачі та збереження навчального матеріалу, організації та супроводу освітнього процесу в рамках дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку.

Виокремлюємо такі риси дистанційного навчання: гнучкість; модульність; паралельність; технологічність; економічність; соціальна рівність; інтернаціональність; нова гуманістична роль учителя як наставника-консультанта, який постійно вдосконалює технології навчання, координує пізнавальну діяльність учнів, оцінює результати їх навчальних досягнень, удосконалює свою кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій, здійснює позитивний вплив на здобувачів освіти для їх якісної освіти, формування ключових і предметних компетентностей учнів.

Учителі адаптують навчальний матеріал, розробляючи відповідні дистанційні курси, індуктивні, ментальні карти, застосовують технології блочного навчання, інтегрованого навчання, кейс-технології, платформи дистанційного навчання у вітчизняному, закордонному освітніх просторах, ефективні інформаційно-навчальні програмні засоби.

Творчо використовуємо онлайн-курси, розміщені на ютуб-каналі Освіторії, повного Всеукраїнського розкладу наживо з відеоуроками, завданнями, конспектами, електронні ресурси ІПО Київського університету імені Бориса Грінченка та Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), платформи Prometeus, Creative, Practice, Viber для ефективною дистанційки, Campster, Viber-спільноти для школярів, EdEra, Школи-інфо МОН України, Інституту педагогіки НАПН України та інших.

Сьогодні освітні інновації у нашому закладі освіти пов'язуються з нестандартними дистанційними уроками, в алгоритми проведення яких ми вкраплюємо шкільну практику Австрії, Великої Британії, Канади, Німеччини, Польщі, США, Чехії та інших країн, де зараз навчаються наші учні, сім'ї яких вимушено покинули рідний Київ.

Освітній процес у форматі дистанційного навчання спрямовуємо на забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти, на пізнавальну самостійність, творчу активність та громадянську ініціативу здобувачів освіти. Нині пропозитивність в освітньому процесі є актуальною, тому вона, на думку науковців, має бути відображена у змісті освіти загалом, в основних складниках предметних і ключових компетентностей – у знаннях, уміннях, досвіді їх застосування, в моделях поведінки, емоціях, рефлексії тощо [2].

Ефективність у навчанні забезпечується систематичним застосуванням дидактичних ігор та ігрових ситуацій, що використовуються з метою розвитку інтелекту, пізнавальної активності, творчого мислення учнів [6], задіяння ціннісно-смыслового потенціалу учнів [5]. Значно більше уваги ніж раніше вчителі й учні приділяють соціальним аспектам і соціалізації особистості.

Важливого значення набуває компетентнісна професійна діяльність практичного психолога, соціального педагога щодо формування стресостійкості, психологічної, соціальної підтримки учнів, педагогічних працівників, упровадження у роботу методик відомих вітчизняних психологів щодо психологічної підтримки всіх, хто зіткнувся з війною. Актуальним є моніторинг психологічного стану учнів та їх адаптації до освітніх процесів у закладах освіти країн перебування [8].

В освітньому середовищі гімназії формуються принципово нові управлінських зв'язки і стосунки. На передньому плані – інноваційність управлінсько-педагогічної діяльності, науковий та психологічний супровід освітнього процесу в дистанційному режимі, освітня дипломатія, моніторинг якості освітньої діяльності та якості освіти і т.ін. [11]. Аналізується наявний зміст методичного забезпечення навчання учнів східних мов [9] з метою подальшого його увідповіднення вимогам дистанційного навчання під час воєнного стану в державі.

Висновки. Дистанційне навчання в умовах воєнного стану в Україні виявило низку складних організаційно-педагогічних проблем, у процесі розв'язання яких формуються принципово нові управлінських зв'язки і

стосунки. Методичне забезпечення навчання української, англійської та східних мов вдосконалюється вчителями гімназії з огляду на максимальне використання потенціалу сучасних ІКТ. На веб-сайті гімназії відкрито Електронну бібліотеку, яка поповнюється ресурсами, зміст яких максимально відповідає завданням Нової української школи, сприяє реалізації дистанційної освіти і методичному забезпеченню онлайн-навчання. Розвиток цінностей особистості підкріплюється активною участю гімназистів у низці освітніх проєктів, що реалізуються мультимедійними засобами в рамках дистанційного навчання. Значно актуалізувалася діяльність практичного психолога гімназії.

Література

1. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Актуальність парадигмоємних зрушень в освітній теорії і практиці. *Modern research in world science*. SPC «Sci-conf.com.ua». Lviv, Ukraine. 2022. Pp. 612–618.

2. Бондаренко Н., Косянчук С. Пропозитивне думання як детермінанта аксіологізації освітнього процесу. *Selected aspects of digital society development*. Monograph. Katowice, 2021 106–114.

3. Виклюк С. Г. Формування мовленнєвої компетентності молодших школярів як основи якісного комунікування. *Україна, українська мова – світ XXI століття у діалозі культурно-мовних, морально-громадянських цінностей особистості та педагогічних систем*. Київ: Педагогічна думка, 2019. С. 81–86.

4. *Дистанційні платформи для навчання, саморозвитку та отримання допомоги й перевіреної інформації*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/distancijni-platformi-dlya-navchannya-samorozvitku-ta-otrimannya-dopomogi-j-perevirenoyi-informaciyi>

5. Косянчук С. В. Дидактика педагогічних технологій: протистояння впливу деструктивних проявів віртуальності. *Nowoczesna nauka: teoria i praktyka* : Mater. II Międz. Konf. Nauk.-Prakt. Katowice: Nowa nauka, 2018. S. 218–222.

6. Масловська Л. Освітні інновації у навчанні української мови. *Освіта XXI століття: теорія, практика, перспективи* : матер. Першої міжнар. наук.-

практ. Інтернет-конф., м. Київ, 18 квіт. 2019 р. // Дидактика: теорія і практика. Київ : Фенікс, 2019. С. 185–188.

7. Масловська Л. Г. Мовленнєвий розвиток гімназистів у контексті мовної світоглядності. *Priority directions of science and technology development*. SPC «Sci-conf.com.ua». Kyiv, Ukraine. 2021. Pp. 500–506.

8. Новицька Н. Психологічний моніторинг професійної компетентності вчителів у рамках здійснення дослідно-експериментальної роботи в гімназії. *Дидактика: теорія і практика*. Київ: Педагогічна думка, 2018. С. 96–103.

9. Подгорний Г. Перська мова як джерело пізнання етнічної ментальності та культурно-мовних цінностей іранців в освітньому середовищі гімназії. *Освіта XXI століття: теорія, практика, перспективи*. Київ: Фенікс, 2019. С. 216–219.

10. Подгорний Г. В. Спецкурс «Вступ до сходознавства» в гімназії. *Сходознавство. Актуальність та перспективи*. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. С. 50–53.

11. Проскура О. І. Розвиток наукової школи у системі управлінсько-педагогічної діяльності гімназії. *Priority directions of science and technology development*. Sci-conf.com.ua, Kyiv, Ukraine. 2021. Pp. 859–865.

12. Савченко М. Актуалізація педагогічних ідей Януша Корчака у навчальному курсі «Людина і світ» у гімназії. *Філософія дитинства Януша Корчака. Фундаментальні потреби дитини в сучасному суспільстві*. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2017. С. 259–266.

13. Савченко М. П. Філософія освіти як методологічна складова освітніх реформ. *Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність*. Київ: Міленіум, 2017. С. 40–41.